

Hứng Ngâm

Phần I: Nguyên Tác

Sao được tráng sĩ vài ngàn muôn
Cùng ta dong dẫu khắp doanh hoàn
Lập lại non sông xưa Bách Việt
Dựng nên thế giới mới Duy Dân
Chèo sang một bến cực lạc
Vớt lấy năm bể trầm luân
Làm tròn giấc mộng tiền sinh ấy
Trở lại non sông nhập niết bàn.
4822 T.V.

Phần II: Chú Giải

A. Giải nghĩa những câu chữ khó

Hứng ngâm: Hứng là lúc tâm hồn khởi động, nó nhẹ nhàng bay bổng vút cao, vượt ra khỏi những hệ lụy phức tạp của cuộc đời. Lúc đó hồn thơ lai láng nảy ra những ước muốn cao đẹp để thực hiện tình thương bao la của mình đối với vạn vật. Thốt ra từ ý nhạc mà phổ thành âm điệu gọi là ngâm.

Doanh hoà : Cả thế giới, hoàn cầu.

Cực lạc: Rất yên vui, theo Phật học thì nơi đó ở về phương Tây (Tây phương cực lạc) có một vị Phật hiệu là A-Di-Đà, là một vị Phật vô lượng quang, vô lượng thọ, thường tiếp dẫn những ai thường niệm danh hiệu ngài mà giữ được một lòng không loạn. Nơi ấy hết thảy cảnh vật, nhà cửa cây cối, đất đai đều là châu báu, và ai được thác sinh về đây sẽ không còn phiền não, lo âu gì nữa. . . nên gọi là cực lạc.

Năm bể: Năm đại dương trong thế giới.

Trầm luân: Chìm đắm trong bể khổ.

Nát (niết) bàn: Thế giới tính thần của nhà Phật, nơi không có sự sống chết chỉ có yên vui thường hằng, vĩnh cửu.

B. Ý Nghĩa Tổng Quát

Lời thơ cao hứng nói lên cái lý tưởng cao đẹp của mình là muốn cùng với một số tráng sĩ lý tưởng rong ruổi khắp nơi thực hiện một số mục đích cao cả có tính cách "kinh bang tế thế". Khi hoàn thành sẽ trở lại nơi yên vui vĩnh cửu tức là "Niết Bàn".

C. Ý Nghĩa Chi Tiết

Muốn được cùng với một số thanh niên tráng sĩ dĩ nhiên phải là những con người có lý tưởng cao đẹp. Có ước chừng vài ngàn muôn người như thế để cùng rong ruổi với ta trong khắp doanh hoàn; mục đích để dựng lại non sông cũ của dân tộc Bách Việt xưa kia hiện nay bị linh lạc. Để rồi xây lại kỷ cương trật tự mới của thế giới loài người nhân chủ tiến bộ.

Làm như thế có nghĩa là mình muốn cứu vớt cả năm bể trầm luân đem sáng đến bờ cực lạc. Cũng như làm tròn giấc mộng tiền sinh hằng ao ước. Khi hoàn tất lại trở lại nơi non sâu đi vào chốn Niết Bàn, nơi yên vui vĩnh cửu.

D. Bình Luận

Người ta khi đắc ý là lúc ý chí đạt được đến mức tuyệt đỉnh, tức là đạt tới đợt "chí thành" mà Kinh Dịch nói "Như thần" cùng với câu "Chí thành thông thánh", lúc đó thần thái như siêu thoát ra ngoài sự ràng buộc của thể tục, thể chất như hòa tan vào với vũ trụ vạn vật. "Tai không nghe, nghe thấu tới ngàn mây. Mắt không trông, trông suốt đến ngàn tây" (LĐA).

Cái gọi là hứng, là chợt lúc thần khí khởi động, từ tâm hồn con người ấy toát ra tình ý như cơn gió nhẹ, làm lay động khóm hoa tươi, như ánh nắng xuân chan hòa trên khắp nẻo thắm nhuần từ muôn đời vọng lại. Nguồn thơ từ đó mà tuôn ra, sóng nhạc từ đó mà dội lại.

Những lời thơ ý nhạc trong bài "Hứng Ngâm" là những hiện tượng tỏa ra từ đề uẩn uyên nguyên của tâm hồn cao đẹp.